

ANALIZA DRUŠTVENIH UČINAKA SMJERNICA ZA RAZVOJ JAVNIH POLITIKA VEZANIH UZ DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO

ZAKONODAVNI OKVIR

IRMO

3. svibanj 2023. godine

SUDJELOVANJEM NA RADIONICI SUDIONICI RADIONICE PRISTAJU NA FOTOGRAFIRANJE I SNIMANJE U SVRHU PROVOĐENJA PROJEKTA

Izjava o zaštiti podataka

Sudionici su upoznati da se njihovi podaci koriste isključivo u svrhu tekućeg rada CENTRA ZA RURALNI RAZVOJ CERURA HR, a na temelju Uredbi 1303/2013, 1305/2013, 1306/2013, 808/2014, 809/2014, 907/2014 i 834/2014, u skladu s propisima koji uređuju zaštitu osobnih podataka, posebno Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka).

Pripremljena znanstvena istraživanja

- Društveno korisno učenje i društveno poduzetništvo
- Strategija društvenog poduzetništva – gdje smo?
- Društveno poduzetništvo kroz javne politike i regionalne razvojne strategije
- Analiza društvenog poduzetništva – primjeri dobre prakse
- Braniteljske socijalno–radne zadruge kao model društvenog poduzetništva

Pripremljene smjernice za javne politike

- Porezna politika i DP
- Državna imovina u funkciji DP
- DP i obrazovanje
- DP i mladi
- DP, ranjive skupine i socijalne usluge
- DP u poljoprivredi
- Komunikacijski kanali DP, instituti potpore
- **Zakonodavni okvir DP**

SADRŽAJ SMJERNICA: EU okvir / stanje u RH / rezultati ankete i fokus grupe / smjernice

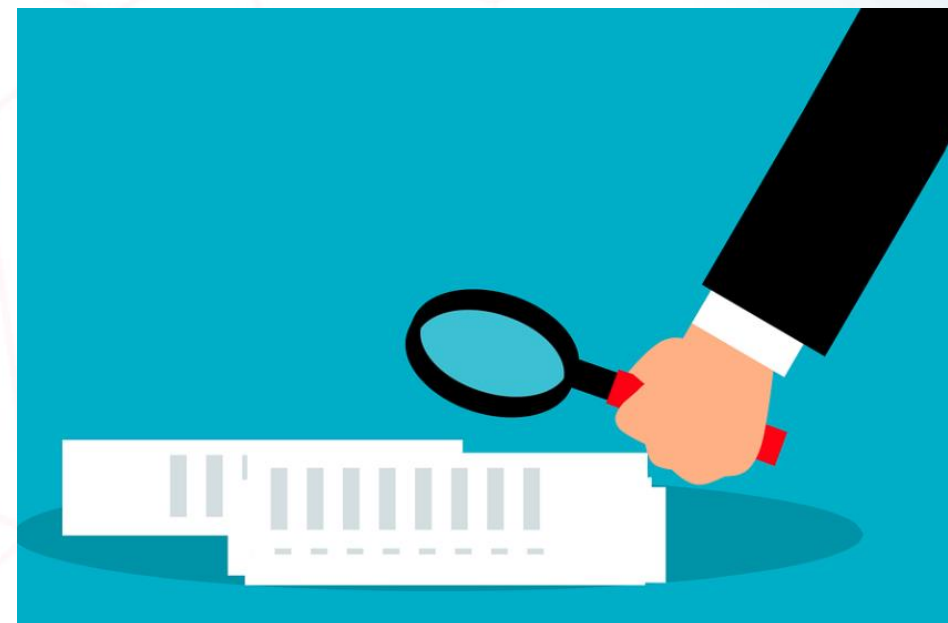
Društveni učinak

- Djelovanje javnih ili privatnih aktivnosti koje utječu na **promjenu načina života** ljudi
- Identificiraju se, mjere, analiziraju i procjenjuju **smjerovi i jačina učinaka** koji mijenjaju načine na koje ljudi žive, rade, zabavljaju se i povezuju
- Uključene su **promjene u načinu života ljudi**, učinci na zdravlje, kulturu, politiku, okoliš, prava, predviđanje željama i sl.

Analiza i procjena društvenog učinka

- predstavlja napor da se **unaprijed vrednuju i procjene društvene posljedice** (pozitivne i negativne) koje će vjerojatno slijediti iz implementacije pojedinih javnih politika, programa, mjera i aktivnosti
- analiza posljedica (pozitivnih i negativnih) na ljude koji **mijenjaju načine i obrasce života ljudi** (rad, dokolica, međusobni odnosi, itd.)
- potreba za takvim analizama **raste s kompleksnošću modernog društva**

Cilj analize društvenih učinaka

- prikupiti relevantne **informacije** koje omogućuju uvid u **izravne i neizravne posljedice** pojedine predloženih smjernica kroz obrađene pokazatelje koji u konačnici **utječu na povećanje blagostanja zajednice u cjelini i njenog općeg prosperiteta.**

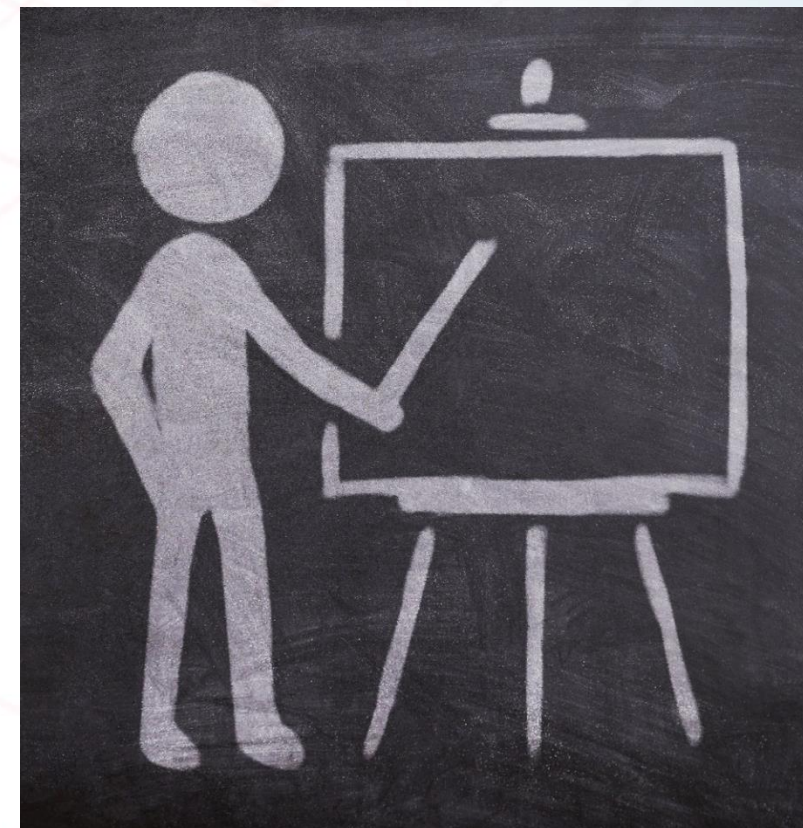

Ključna načela analize društvenih učinaka

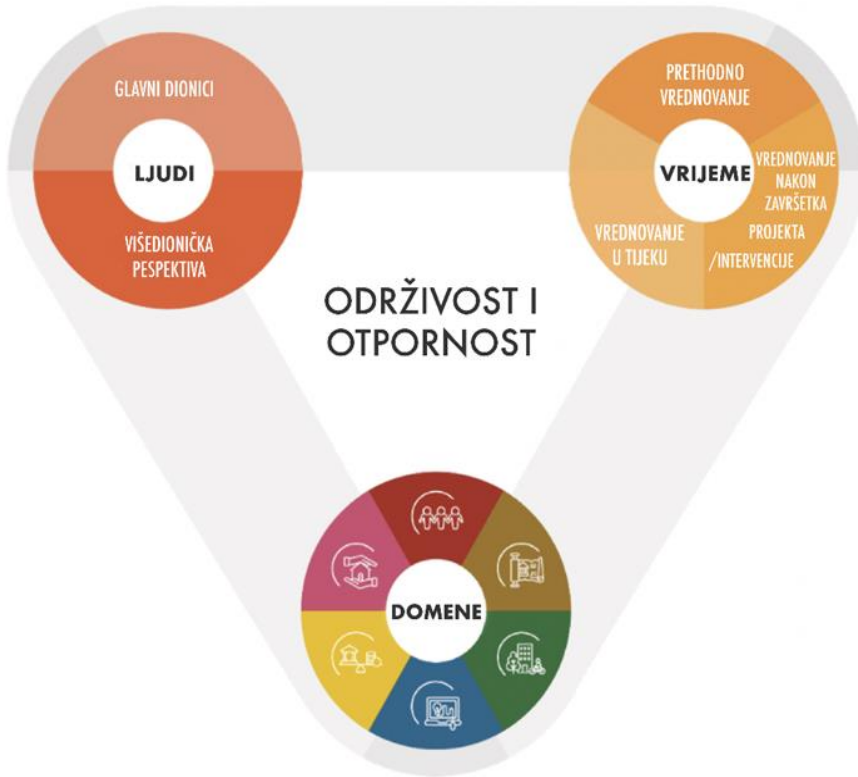
- **Transparentnost** - sve informacije i preporuke dobivene postupkom vrednovanja dijele sa svim zainteresiranim dionicima.
- **Jasna metodologija** - slijediti jasnu metodologiju, uobičajeno se koristi kombinacija kvantitativnih i kvalitativnih analitičkih metoda.
- **Planiranje procjene** - definiranje svrhe i opsega procjene, opisivanje metoda koje će se koristiti, prikaza potrebnih resursa, vremena potrebnog za procjenu i sl.
- **Nepristranost i neovisnost** - nepristranost pridonosi vjerodostojnosti procesa procjene učinaka. Neovisnost pruža legitimitet donositeljima odluka i ograničava mogući sukob interesa različitih dionika u procesu.
- **Vidljivost i širenje rezultata** - uključiti aktivnosti informiranja i sustavno širenje informacija o očekivanjima i konačnim rezultatima intervencija u području kulturne baštine.

Područja analize društvenih učinaka

- Društveni učinci analiziraju se korištenjem **kvalitativnih i kvantitativnih metoda**
 - Analiza troškova i koristi,
 - Analiza višestrukih kriterija
 - Input-output metoda,
 - **Analiza društvenog utjecaja i sl.**
- Učinci se vrednuju sa stajališta različitih **dionika**
- Učinci se vrednuju u različitim **vremenskim** dimenzijama
- Nastoji se **holistički** procijeniti da li su društvene koristi značajnije od izravnih ili neizravnih šteta za društvo u cjelini.
- Promatraju se **različite društvene skupine**, institucije, poduzetnici i sl. te se ocjenjuju **pozitivne ili negativne** implikacije koje pojedina smjernica može imati na njih.
- Značajan dio analize društvenih učinaka je **identificiranje rizika** – njihove vjerojatnosti i jačine obuhvata.

Koraci pri analizi društvenog učinka

1. Opis **područja/tema** na kojima se očekuje promjena
2. Opis **okruženja** u kojem će se možda desiti promjena
3. **Holistički pristup** procjeni
 - ekonomski, ekološki, kulturni i **društveni/socijalni** elementi procjene)
 - kvalitativni i kvantitativni elementi
4. Definiranje ključnih **dionika** - dimenzija ljudi
5. Definiranje **vremenske** dimenzije procijene (ex ante/u tijeku/ex post) – dimenzija vrijeme

Dionici – zainteresirane skupine

- Organizacije civilnog društva
- Društveni poduzetnici
- Donositelji odluka
- Jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave
- Znanstvene organizacije
- Mediji
- Šira javnost

Karakteristike učinaka

Svaki učinak ima:

- **Trajanje** – koje treba procijeniti
- **Intenzitet** učinka tijekom **vremena** može se mijenjati
- **Intenzitet u geografskom smislu** može biti različit za različita područja
- Intenzitet u smislu **socijalne disperzije** – učinak može biti različit za različite ljude
- **Rizik** - pozitivan i negativan (neke se dobre namjere mogu izjaloviti)

Analiza društvenih učinaka

Smjernice za razvoj javnih politika – zakonodavni okvir za razvoj društvenog poduzetništva

Postojanje zakonodavnog okvira o društvenom poduzetništvu u EU

ZEMLJE KOJE IMAJU ZAKONODAVNI OKVIR	NEMA ZAKONODAVNOG OKVIRA	NEPOTPUN ZAKONODAVNI OKVIR, ali ističu pomake u strategijama i prepoznavanju DPa
1. Grčka (od 1999.)	1. Austrija	1. Hrvatska (postoji Strategija razvoja DP u RH, 2015.)
2. Francuska (2014.)	2. Estonija	
3. Češka (2012.)	3. Nizozemska	
4. Italija (2017.)	4. Švedska	2. Finska
5. Portugal (2013.)	5. Irska	3. Danska
6. Španjolska (2011.)	6. Cipar	4. Bugarska
7. Belgija (niz zakona)	7. Malta	
8. Latvija (2018.)	8. Njemačka	5. Luksemburg
9. Litva (2004.)	9. Mađarska	6. Poljska
10. Rumunjska (2015.)		
11. Slovačka (2008.)		
12. Slovenija (2011.)		

Zakonski okvir djelovanja društvenog poduzetništva određen brojnim postojećim zakonima od kojih su neki:

- Zakon o zadrugama (NN 36/95, NN 67/01, NN 12/02, NN 34/11, NN 125/13, NN 76/14, NN 114/18)
- Zakon o udrugama (NN 74/14, 70/17, 98/19)
- Zakon o zakladama i fondacijama (NN 36/95, NN 64/01, NN 106/18)
- Zakon o ustanovama (NN, 76/93, 29/97, 47/99, 35/08)
- Zakon o trgovačkim društvima (NN 152/11, NN 111/12, NN 68/13, NN 110/15, NN 40/19)
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 143/02, NN 33/05, NN 157/13, NN 152/14, NN 39/18)
- Zakon o javnoj nabavi (NN 90/11, NN 83/13, NN 143/13, NN 120/16)
- Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02, NN 63/07, NN 53/12, NN 56/13, NN 121/16)
- Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji
- Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, NN 121/14,

Okvir za promišljanje teme zakonodavnog okvira za društveno poduzetništvo

- Hrvatski zakonodavni okvir ne prepoznaje društveno poduzeće kao zasebni pravni subjekt nego se aktivnosti društvenog poduzetništva odvijaju kroz 6 pravnih oblika. Udruge, zadruge, ustanove i zaklade/fondacije pripadaju u neprofitni sektor, a trgovačka društva i obrti su dijelom profitnog sektora.

Tijekom 2021. od veljače do kolovoza 2021. godine provedeno je anketno istraživanje na uzorku od 550 ispitanika

- nešto više od polovice (64,26 %) sudionika smatra da je ključno ograničenje za razvoj društvenog poduzetništva nejasan zakonodavni okvir. Rezultati ankete ukazuju da je kvalitetno i jasno zakonodavstvo vezano za društveno poduzetništvo ključna potreba u narednih pet godina (61,22 % ispitanika).

Ključne smjernice za razvoj politika u području zakonodavnog okvira društvenog poduzetništva

- Provedba detaljnog mapiranja i dubinske analize društvenih poduzeća, te razvoj **službene evidencije društvenih poduzeća**,
- Izrada poticajnog **općeg zakonskog akta** koji definira društvena poduzeća,
- Osnivanje **jedinstvenog tijela** za koordinaciju i razvoj društvenog poduzetništva,
- **Podizanje svijesti javnosti** o važnosti i ulozi društvenog poduzetništva – promicanje, razumijevanje i vidljivost društvenog poduzetništva.

SMJERNICA: Mapiranje društvenih poduzeća i dubinska analiza

- Iako su provedene djelomične povremene analize , nije provedena dubinska analiza i mapiranje društvenih poduzetnika kako koordinirana aktivnosti sa nacionalne razine.
- Mapiranje i dubinska analiza preduvjet su za pomake u strateškom planiranju i javnim politikama, ali i podloga za analize zakonodavnog okvira.
- Samo broj društvenih poduzeća nije dovoljan podatak, već mapiranje treba biti šire, uključivati geografsko područje djelovanja, gospodarsku djelatnost, njihov pravni oblik, udovoljavanje kriterijima prepoznavanja društvenih poduzeća, datum osnivanja, broj i strukturu zaposlenih, društveni utjecaj poduzeća, njihovu financijsku i nefinancijsku podršku i drugo

SMJERNICA: Mapiranje društvenih poduzeća i dubinska analiza

2. Koji dionici će osjetiti posljedice promjena?	3. Kroz koje kanale će dionici osjetiti promjena		4. Koji je očekivani smjer i snaga utjecaja?
- Društveni poduzetnici - Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, - Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja,	Izravno Osnažiti će se i udružiti DP Imati će konkretne službene podatke za planiranje daljnjih razvojnih aktivnosti	Neizravno Mogućnost zajedničkog djelovanja	Snažan pozitivan utjecaj kroz identificirane i povezane DP , jasne i vidljive dosege djelovanja i područja njihova djelovanja
5. Dionici - pozitivan utjecaj ili protivljenje smjernici			
Društveni poduzetnici	- pozitivan utjecaj - negativan utjecaj kroz dodatni angažman u aktivnostima dubinske analize i mapiranja		
Resorna ministarstva	- moguće protivljenje (dodatno radno opterećenje)		

6. Koji je izvor informacija za analizu društvenih utjecaja ove smjernice?

JLPS, Porezna uprava, FINA

7. Vremenski rok za provedbu smjernice: 2023/ 2024

8. Koji se najznačajniji rizici mogu očekivati vezano uz predloženu smjernicu? Koja je njihova vjerojatnost i očekivani opseg ?

Vrsta/priroda rizika	Vjerojatnost	Jačina utjecaja
Politički rizici : Izostanak političke podrške	Srednja	Velika
Ekonomski rizici: Izostanak financijske podrške za provedbu smjernice	Velika	Srednja

SMJERNICA: Izraditi poticajan opći zakonski akt za društveno poduzetništvo koji definira društvena poduzeća, te razviti službenu evidenciju/registar društvenih poduzeća

- Uz široke konzultacije svih zainteresirani dionika i temeljem prethodne analize domaćeg zakonodavnog okvira i međunarodnih iskustava potrebno je izraditi zakonodavni okvir za društveno poduzetništvo kojim bi se istakle sve posebnosti poslovanja društvenih poduzetnika i koristi koje ovaj oblik djelovanja donosi široj društvenoj zajednici.
- U budući zakonodavni okvir po uzoru na primjere dobre prakse trebalo bi uključiti oblik poslovnog subjekta, izvore financiranja, mogućnost korištenja državne imovine koja nije u funkciji te obvezu praćenja društvenog utjecaja.

2. Nositelj aktivnosti: Ministarstvo rada i socijalne skrbi u suradnji sa ministarstvom financija

3. Koji dionici će osjetiti posljedice promjena ?

- Društveni poduzetnici
- Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
- Ministarstvo gospodarstva

4. Kroz koje kanale će dionici osjetiti promjene?

Izravno	Neizravno
Bolji rezultati rada društvenih poduzetnika	Dostupnost dobara
Bolja koordinacija	Zapošljavanje novih kadrova
	Cijene proizvoda društvenih poduzetnika su konkurentne na tržištu

5. Koji je očekivani smjer i snaga utjecaja?

Zakonodavni okvir za djelovanje društvenih poduzeća ojačati će društvena poduzeća.

6. Dionici - pozitivan utjecaj ili protivljenje smjernici

Društveni poduzetnici	- pozitivan utjecaj
Šira javnost	- pozitivan utjecaj
Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike,	- pozitivan utjecaj

6. Koji je izvor informacija za analizu društvenih utjecaja ove smjernice?
Izvještaji resornih ministarstava, JLPS i društvenih poduzetnika

7. Vremenski rok za provedbu smjernice: kontinuirano

8. Koji se najznačajniji rizici mogu očekivati vezano uz predloženu smjernicu? Koja je njihova vjerojatnost i očekivani opseg ?

Vrsta/priroda rizika	Vjerojatnost	Jačina utjecaja
Politički rizici : Izostanak političke podrške	Srednja	Velika

SMJERNICA : Osnovati Jedinstveno tijelo za koordinaciju i razvoj društvenog poduzetništva

- Osim zakonodavnog okvira, jedan od značajnih ograničavajućih elemenata u okruženju društvenog poduzetništva je i institucionalni okvir. Stoga bi se osnivanjem posebne uprave ili odjela u resornom ministarstvu sa zadatkom koordinacije i jačanja društvenih poduzetnika ostvarili višestruki pozitivni učinci njihova djelovanja.
- Zbog izostanka unutarnje koordinacije i suradnje s drugim državnim institucijama važne aktivnosti, planirane Strategijom, (poput duboke analize zakonodavnog okvira, stvaranja evidencije društvenih poduzeća, podrške obrazovnim i akademskim institucijama, čiji je ključni nositelj današnje Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, dok su strateški važniji partneri Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR) i Ministarstvo financija (MF) nisu realizirane).

2. Nositelj aktivnosti: Ministarstvo rada i socijalne skrbi u suradnji sa obrazovnim institucijama

3. Koji dionici će osjetiti posljedice promjena ?	4. Kroz koje kanale će dionici osjetiti promjene?		5. Koji je očekivani smjer i snaga utjecaja?
- Društveni poduzetnici	Izravno	Neizravno	Osiguranje preduvjeta za organiziranu potporu društvenim poduzetnicima snažno i pozitivno djeluje na njihova razvoja
	Bolji rezultati rada društvenih poduzetnika	Sigurniji uvjeti poslovanja DP Zapošljavanje novih kadrova	
- Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	Jednostavnija koordinacija aktivnosti i snažnija potpora društvenim poduzetnicima	Cijene proizvoda društvenih poduzetnika su konkurentne na tržištu	

Dionici - pozitivan utjecaj ili protivljenje smjernici

Društveni poduzetnici	- pozitivan utjecaj
Resorno ministarstvo	- pozitivan utjecaj

6. Koji je izvor informacija za analizu društvenih utjecaja ove smjernice?

Izvještaj resornog ministarstva

7. Vremenski rok za provedbu smjernice: kontinuirano

8. Koji se najznačajniji rizici mogu očekivati vezano uz predloženu smjernicu? Koja je njihova vjerojatnost i očekivani opseg ?

Vrsta/priroda rizika	Vjerojatnost	Jačina utjecaja
Politički rizici : Izostanak političke podrške	Srednja	Velika
Ekonomski rizici: Nedostatak proračunskih sredstva za novi odjel ili upravu u resornom ministarstvu	Srednja	Velika

SMJERNICA: Podizati svijest javnosti o važnosti i ulozi društvenog poduzetništva – promicanje, razumijevanje i vidljivost društvenog poduzetništva

- Mnoga društvena poduzeća na pozitivan i inovativan način rješavaju brojne društvene probleme te predstavljaju dobrobit za građane. Budući da je razina poznavanja koncepta društvenog poduzetništva među građanima, ali i među samim poduzetnicima još uvijek niska, potrebno je osigurati promicanje, vidljivost i razumijevanje društvenog poduzetništva (promoviranje proizvoda i usluga, dobrobiti i dr.).

2. Koji dionici će osjetiti posljedice promjena?	3. Kroz koje kanale će dionici osjetiti promjena		4. Koji je očekivani smjer i snaga utjecaja?
- Društveni poduzetnici - Šira javnost	Izravno Porast vidljivosti DP i interesa dionika	Neizravno Šira dostupnost proizvoda i usluga Porast zapošljavanja Dobrobit za širu zjenicu kroz porast društvene podrške i usluga	Očekuje se porast promoviranja tema i aktivnosti vezano uz društveno poduzetništvo sa rastom utjecaja na zajednicu u doglednom vremenskom razdoblju.

5. Dionici - pozitivan utjecaj ili protivljenje smjernici

Društveni poduzetnici	- pozitivan utjecaj
Mediji	- pozitivan utjecaj (pišu o društveno relevantnim temama)
Šira javnost	- pozitivan utjecaj

6. Koji je izvor informacija za analizu društvenih utjecaja ove smjernice?

Resorno ministarstvo, mediji, društveni poduzetnici, društvene mreže, šira javnost

7. Vremenski rok za provedbu smjernice: kontinuirano

8. Koji se najznačajniji rizici mogu očekivati vezano uz predloženu smjernicu? Koja je njihova vjerojatnost i očekivani opseg ?

Vrsta/priroda rizika	Vjerojatnost	Jačina utjecaja
Politički rizici : Izostanak političke podrške	Mala	Velika
Ekonomski rizici: Izostanak financijske podrške za promicanje i poticanje društvenog poduzetništva	Srednja	Srednja
Organizacijski rizik: Izostanak interesa medija za teme vezano uz društveno poduzetništvo	Srednja	Srednja

Anketa za provjeru procijenjenih učinaka

- rujan / listopad 2022. godine
- 188 ispitanika iz cijele Hrvatske

Analiza društvenih utjecaja DP i zakonodavni okvir	Jak utjecaj	Srednji utjecaj	Slabi utjecaj
Mapiranje i dubinska analiza društvenih poduzeća, te razvoj službene evidencije društvenih poduzeća	67,55%	21,81%	10,64%
Izrada poticajnog općeg zakonskog akta koji definira društvena poduzeća, te donošenje preporuka i prijedloga za izmjene i dopune zakonodavnog okvira javnih politika	73,94%	15,96%	10,11%
Osnivanje jedinstvenog tijela za koordinaciju i razvoj društvenog poduzetništva	70,74%	17,55%	11,70%
Podizanje svijesti javnosti o važnosti i ulozi društvenog poduzetništva – promicanje, razumijevanje i vidljivost društvenog poduzetništva	66,49%	21,28%	12,23%

Zaključak ADU

- 8 područja analize

- Porezna politika i DP
- Državna imovina u funkciji DP
- DP i obrazovanje
- DP i mladi
- DP, ranjive skupine i socijalne usluge
- DP u poljoprivredi
- Komunikacijski kanali DP, instituti potpore
- Zakonodavni okvir DP

- 30 smjernica

- Obrazovanje o DP – 9 smjernica po svim temama
- Promocija i vidljivost – 6 smjernica
- Mapiranje DP – 2 smjernice
- **Jedinstveni zakonodavni okvir** – 2 smjernice
- Tijelo koje se bavi DP – 2 smjernice

- Snaga društvenog učinka:

- 70-80% ispitanika smatra da je vrlo visoka
- ca 20 % ispitanika smatra da je visoka

Hvala na pažnji!
sanja.tisma@irmo.hr